

การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

The Development of Administration Model for being the Professional
Learning Community of Primary Schools under the Regional Education
Office No. 11

ยุทธชัย จริตน้อย¹ วาโร เฟ็งสวัสดิ์² วลัยนิกา ฉลากบาง³ และพรเทพ เสถียรนพเกล้า⁴
Yuttachai Jaritnom, Waro Phengsawat, Wannika Chalakbang and
Pornthep Steannoppakao

Received: January 25, 2021

Revised: March 4, 2021

Accepted: March 8, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ขั้นที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบและขั้นที่ 3 การประเมินองค์ประกอบของรูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย 13 คน ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนและการประเมินรูปแบบ จำนวน 10 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างและแบบประเมินรูปแบบ มี 2 ตัวเลือก ได้แก่ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ค่าร้อยละและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครุ มี 3 ปัจจัย ขอบข่ายการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 4 ด้าน กระบวนการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 5 ขั้นตอน และผลสัมฤทธิ์การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 2 ด้าน 2) ผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

¹⁻⁴ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร; Sakon Nakorn Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: yuttichai967@gmail.com, Tel: 083-3386866

พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ครู มี 4 ปัจจัยของขอบข่ายการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 6 ด้าน กระบวนการบริหารเพื่อการเป็นการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 5 ขั้นตอน และผลสัมฤทธิ์การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 2 ด้าน และ 3) การประเมินองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษาทุกด้านร้อยละ 100

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหาร, การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

Abstract

The objective of this research aimed to present the management model to become a professional learning community of primary schools under the Regional Education Office No. 11. The research methodology was divided into 3 steps: step 1 was a study of concepts, theories, documents and research; step 2 was a study of elements and step 3 was evaluating the elements of the model. The 13 target group consisted of an in-depth interview with 3 experts and a model assessment of 10 people selected by purposive sampling. The tools used were a semi-structured interview and a model assessment. There were two options consisted of agree and disagree. The statistics used in the research were frequency, percentage and content analysis. The results of the research were as follows: 1) on the side of the results of the study, concepts, theories, documents and research related to the components of the management model to become a professional learning community, it was found that the components of the model consisted of factors affecting being a professional learning community for teachers including 3 factors, a scope of management for being a professional learning community consisting of 4 aspects, administrative process for being a professional learning community consisting of 5 steps, and the achievement of being a professional learning community consisting of 2 aspects; 2) in the aspect of the results of the study on the components of the management model to become a professional learning community, it was found that the components of the model consisted of factors affecting being a professional learning community for teachers including 4 factors, the administrative scope for being a professional learning community consisted of 6 aspects. The administrative

process for being a professional learning community had 5 steps and the achievement of being a professional learning community had 2 aspects; and 3) on the side of the assessment of the model components of the management for professional learning community of primary schools, it was found that the experts agreed on the elements of the management model for being a professional learning community of primary schools in all aspects for 100%.

Keywords: Model, Administration, Being a Professional Learning Community, Under the Regional Education No.11

บทนำ

การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมานับตั้งแต่ปี 2540 จนถึงปัจจุบัน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2543) ถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) เน้นที่การพัฒนาคนมาโดยตลอด โดยเฉพาะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งเป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาประเทศทั้งระบบ ได้กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายมุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคงและยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว นั่นคือ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของประเทศ โดยมีแนวทางในการพัฒนาด้านการศึกษาโดยเน้นที่การพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัยและการปฏิรูประบบเพื่อสร้างสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัยให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 นั้น คนถือเป็นหัวใจสำคัญเพราะคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาประเทศ การจะให้คนเป็นผู้ขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องสร้างพลวัตการเติบโตเพื่อเติมเต็มศักยภาพของคน โดยจะต้องสร้างคนให้มีศักยภาพ สามารถหาเลี้ยงชีพได้และรู้จักที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา รู้จักเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมให้ความสำคัญกับสังคมและสิ่งแวดล้อม อย่างเต็มศักยภาพที่จะเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนอย่างแท้จริง (สุวิทย์ เหมอินทรีย์, 2560)

หัวใจของการพัฒนาการศึกษา คือ การพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ที่ยึดหลักและกรอบแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีดุลย

ภาพทั้งด้านสังคมคุณภาพ ด้านสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และด้านสังคมमानฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ภายใต้มีวิสัยทัศน์ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยประเด็นหลักของเป้าหมายปฏิรูปการศึกษา 3 ประเด็น คือ การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและจัดการศึกษา ทั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบไว้ 4 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพของนักเรียนยุคใหม่ให้มีคุณลักษณะเก่งดี มีสุข คงเอกลักษณ์ความเป็นไทยและเท่าทันความเป็นสากล พัฒนาคู่มือใหม่ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะทางวิชาชีพที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงพัฒนาสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาการบริหารจัดการใหม่ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

ผลการประเมินการทดสอบนานาชาติ (Programmer for International Student Assessment : PISA) พบว่า การดำเนินการในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในโรงเรียนที่มีการจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีผลลัพธ์ที่แตกต่างไปจากโรงเรียนทั่วไปที่ไม่มีชุมชนแห่งวิชาชีพ ได้แก่ ผลดีต่อครูผู้สอน พบว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพส่งผลต่อครูผู้สอน คือ ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวงานสอนของครู เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแข็งขัน จนเกิดความรู้สึกว่าต้องการร่วมกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียนถือเป็นพลังการเรียนรู้ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น คือ มีการค้นพบความรู้และความเชื่อที่เกี่ยวกับวิธีการสอนและตัวผู้เรียนซึ่งที่เกิดจากการสังเกตอย่างสนใจ รวมถึงเข้าใจในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องจัดการเรียนรู้ตระหนักถึงบทบาทและพฤติกรรมการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด อีกทั้งการรับทราบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วที่ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพได้ตลอดเวลา เป็นผลให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาและอุทิศตนทางวิชาชีพเพื่อศิษย์ซึ่งเป็นทั้งคุณค่าและขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนแบบเก่าพบว่า มีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัดและรวดเร็วกว่าที่พบในโรงเรียนแบบเก่า มีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืนและผลดีต่อผู้เรียน พบว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพส่งผลต่อผู้เรียนคือ สามารถลดอัตราการตกซ้ำชั้น และจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการจัดการเรียนรู้ให้น้อยลง อัตราการขาดเรียนลดลงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ประวัติศาสตร์และวิชาการอ่านที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด เมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่าสุดท้าย คือ มีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิหลังไม่เหมือนกันและลดลงชัดเจน (วิจารณ์พานิช, 2558)

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในหลายประเทศ ต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพที่มุ่งให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา นักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมมือรวมพลังกันพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กิจกรรมพัฒนาวิชาชีพและภารกิจการพัฒนาาร่วมกัน สมาชิกรวมพลังเรียนรู้แบบกัลยาณมิตร ลงมือปฏิบัติบนฐานการทำงานจริงมากกว่าการพัฒนาในรูปแบบอื่นที่ได้จากภายนอกห้องเรียน ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาตามแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคล คือ การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมทางบวกแก่ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้องให้เป็นคนคุณภาพซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน คุณภาพทางการศึกษาและคุณภาพของประเทศในที่สุด และจากการปฏิรูปสถานศึกษาที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และความท้าทายตามยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้สำเร็จชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จึงเป็นชุมชนการพัฒนาที่สมาชิกผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมตัวกันเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง แก่วิชาชีพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน รวมทั้งสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพแก่สมาชิกให้สมกับความเป็นครูมืออาชีพอย่างแท้จริง จากผลการประเมินการทดสอบนานาชาติ (Programmer for International Student Assessment : PISA) พบว่า การประเมินต่ำกว่ามาตรฐานและมีแนวโน้มลดลง (กระทรวงศึกษาธิการ , 2558) นอกจากนี้ยังพบปัญหาครูขาดเทคนิควิธีสอน และทักษะด้านเทคโนโลยี ควรได้รับการพัฒนาด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ฝึกทักษะคิดวิเคราะห์และรู้จักตั้งคำถาม จากข้อมูลดังกล่าวส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ผลักดันหลักการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในนามาพัฒนาครู ใช้เครือข่ายในสถานศึกษาและชุมชนเรียนรู้ด้วยตนเองและจากเพื่อนครู นำไปสู่ร่วมกันประเมินและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน หลักการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การพัฒนาครูต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาผู้เรียน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นารเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 เพื่อการพัฒนาารูปแบบการบริหารให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยที่ครูผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาควรต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารโรงเรียนเป็นผู้นำร่วมกันปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ภารกิจ การดำเนินการแบบทีมร่วมเรียนรู้ การจัดการความรู้และพัฒนาวิชาชีพ เพื่อเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเองสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญตามเป้าหมายการจัดการศึกษาและการพัฒนาประเทศที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างสูงสุด

วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 การศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

ชั้นที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัยระดับอุดมศึกษา 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก 1 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปและมีประสบการณ์ทางการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปีขึ้นไป เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (index of item congruence : IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ ผลการประเมินค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อถือว่าใช้ได้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ชั้นที่ 3 การประเมินองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 กลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่/ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ จำนวน 3 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการ จำนวน 3 คน อาจารย์มหาวิทยาลัยระดับอุดมศึกษา จำนวน 2 คนและศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปและมีประสบการณ์ทางการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปีขึ้นไป เครื่องมือเป็นที่ใช้เป็นลักษณะของแบบประเมินรูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา มี 2 ตัวเลือก ได้แก่ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (index of item congruence:

IOC) เลือกข้อความที่มีค่าความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อความนั้นใช้ได้ ผลการประเมินค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อถือว่าใช้ได้ (สุวิมล ร่องวานิช, 2558) สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เกณฑ์การพิจารณาการประเมินองค์ประกอบของรูปแบบของผู้เชี่ยวชาญ ของข้อความเห็นด้วยร้อยละ 80 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้

สรุปผลการวิจัย

1. แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา มี 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) การบริหารจัดการองค์กร 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 3) การวัดและประเมินผล ของขอบข่ายการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) ทีมและเครือข่ายการเรียนรู้ 3) การจัดการความรู้และ 4) การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีทางการศึกษา กระบวนการบริหารเพื่อการเป็นการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา มี 5 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 การสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ชั้นที่ 2 การวางแผน ชั้นที่ 3 การปฏิบัติตามแผน ชั้นที่ 4 การตรวจสอบ และชั้นที่ 5 การปรับปรุงแก้ไขและผลสัมฤทธิ์การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ ครูมีทักษะ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางด้าน เก่ง ดี มีสุขและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่า ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา มี 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) การบริหารจัดการองค์กร 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) การวัดและประเมินผลและ 4) เทคโนโลยีทางการศึกษา ของขอบข่ายการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) ทีมและเครือข่ายการเรียนรู้ 3) การจัดการความรู้ 4) การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) วัฒนธรรมองค์กรและ 5) ผู้นำ กระบวนการบริหารเพื่อการเป็นการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา มี 5 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 การสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ชั้นที่ 2 การวางแผน ชั้นที่ 3 การปฏิบัติตามแผน ชั้นที่ 4 การตรวจสอบ และชั้นที่ 5 การปรับปรุงแก้ไขและผลสัมฤทธิ์การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ ครูมีทักษะ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางด้าน เก่ง ดี มีสุขและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. การประเมินองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับ

องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน
ประถมศึกษาทุกด้านร้อยละ 100

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของ
รูปแบบการบริหารสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
ศึกษาธิการภาค 11 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู มี 3 ปัจจัย ที่
เป็นเช่นนี้เพราะการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีปัจจัยที่
เข้ามาส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทำให้บุคลากรทางการ
ศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันในการปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถของตนเอง
สอดคล้องกับงานวิจัยของคัมภีร์ สุดแท้ (2553), สิริลักษณ์ สามารถ (2554), วรกาญญาพิไล แกระหัน
(2555) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลการบริหารการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย การ
บริหารแบบมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม การสร้างแรงจูงใจและการบริหารจัดการองค์กร ขอบข่าย
การบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 4 ด้าน ที่เป็นเช่นนี้เพราะการดำเนินงานของ
สถานศึกษานั้นต้องทำให้สอดคล้องของกับบริบทของชุมชนและตอบสนองต่อการเป็นชุมชนการ
เรียนรู้ของครูและส่งผลต่อนักเรียนเป็นหลัก จึงทำให้ผลการศึกษาออกมาเป็นเช่นนั้น สอดคล้องกับ
งานวิจัยของแก้วเวียง นานาผล (2554), วรลักษณ์ ชูกำเนิดและเอกรินทร์ สังข์ทอง (2557) พบว่า
กระบวนการบริหารเพื่อการเป็นการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 5 ชั้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะ
ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจถึงขั้นตอน
ดังกล่าว ว่าควรจะทำดำเนินการอย่างไรในแต่ละกิจกรรมโดยใช้กระบวนการดังกล่าวขับเคลื่อนการ
ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพร เสรีวัลลภ
(2554), วีรศักดิ์ มุงคุณ, (2557), วิทิศา สุขทั่วญาติ (2559), บุญธรรม อ้วนกันยา (2562) พบว่า
กระบวนการดำเนินการประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการ การวางแผน
การดำเนินการ การตรวจสอบ และการตรวจสอบและผลสัมฤทธิ์การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพ มี 2 ด้าน ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดการศึกษาโดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่
มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมี
ความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนี้ การรักชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ซื่อสัตย์
สุจริตมีวินัยใฝ่เรียนรู้อยู่อย่างพอเพียงมุ่งมั่นในการทำงานรักความเป็นไทยมีจิตสาธารณะ สอดคล้อง
กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2553)

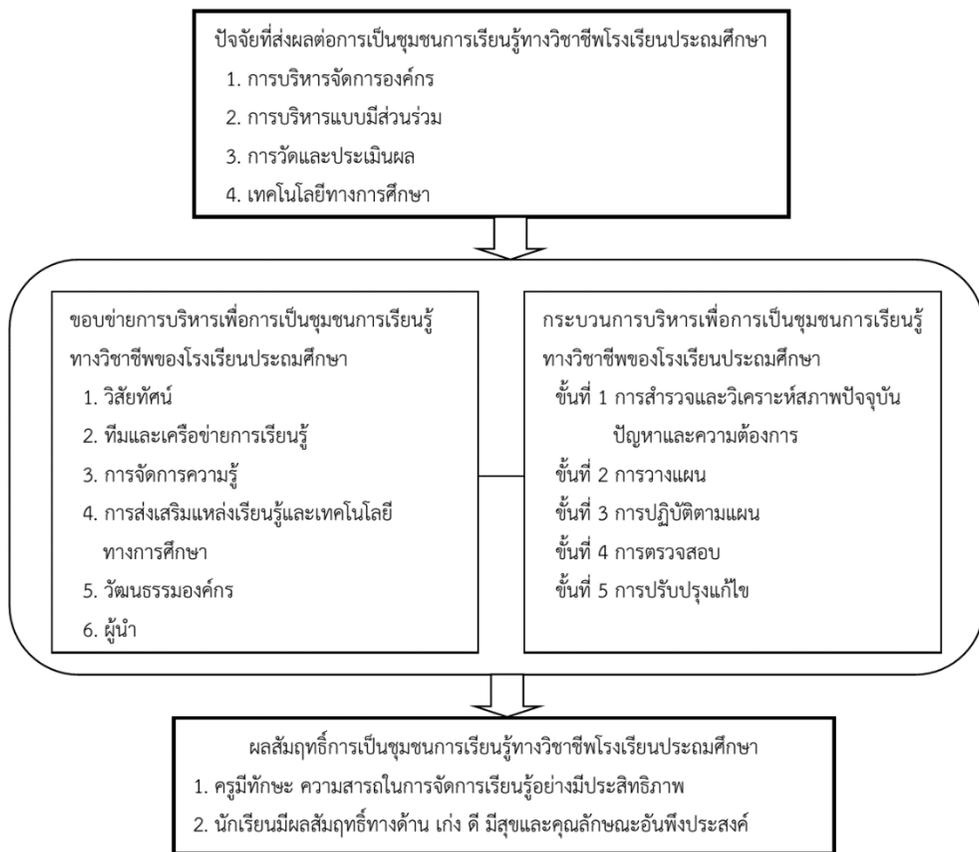
2. ผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็น
ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 4 ปัจจัย ของขอบข่ายการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพ มี 6 ด้าน กระบวนการบริหารเพื่อการเป็นการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 5 ชั้น และ
ผลสัมฤทธิ์การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 2 ด้าน ที่เป็นเช่นนี้เพราะผลจากการสัมภาษณ์

ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เหมาะสมกับการบริหารสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ที่เหมาะสมกับการดำเนินงานของครู ผู้บริหาร สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายตามผลสัมฤทธิ์ของครูและนักเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2553) สอดคล้องกับงานวิจัยหลายท่าน ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียน เช่น เฉลิมชัย อ้อเสถียร (2553), คัมภีร์ สุดแท้ (2553), วิทิศา สุขท้าวญาติ (2559), บุญธรรม อ้วนกันยา (2562) พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย ปัจจัยที่ส่งผลการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ขอบข่ายการบริหารการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กระบวนการดำเนินการและผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่เกิดขึ้น

3. การประเมินองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษาทุกด้านร้อยละ 100 ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบและการประเมินรูปแบบดังกล่าว จึงทำให้ผลการประเมินองค์ประกอบของรูปแบบทุกด้านเป็นดังข้างต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธิดา การมี (2562) พบว่า รูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนนท์นภัส ชัยสงคราม (2561) พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการเป็นชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้พบองค์ความรู้ใหม่ จากการวิจัยดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 รูปแบบของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผลการศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 สามารถนำไปเป็นข้อมูลทางด้านสารสนเทศของสถานศึกษา เช่น สกนนคร นครพนมและมุกดาหาร รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ

2. ผลการศึกษาสามารถนำไปจัดทำคู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทั้งในระดับ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรมีการนำผลศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 เสนอให้มีการจัดทำคู่มือฝึกอบรม/ เอกสารเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ
2. ควรมีผู้รับผิดชอบในการนำร่องอบรมเชิงปฏิบัติการในแต่ละจังหวัดแล้วมีการติดตาม ตรวจสอบ การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ก่อน/ หลังการฝึกอบรม รวมทั้งนำผลสัมฤทธิ์ที่ได้มาทบทวน ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *การจัดการศึกษาทางเลือกในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- แก้วเวียง นานาผล. (2554). *การจัดการความรู้ในสถานศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- คัมภีร์ สุดแท้. (2553). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก*. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เฉลิมชัย อ้อเสถียร. (2553). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคกลาง*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นันทน์ภัส ชัยสงคราม. (2561). *การเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา). วิทยาลัยครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- บุญธรรม อ้วนกันยา. (2562). *กลยุทธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วรกัญญาพิไล แกระหัน. (2555). *ภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- วรลักษณ์ ชูกำเนิดและเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2557). รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบท โรงเรียนในประเทศไทย. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 12(2), 123-134.

- วิจารณ์ พานิช. (2558). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิจิตา สุขทั่วญาติ, (2559). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในทศวรรษหน้าของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 18(1), 10-21.
- วีรศักดิ์ มุ่งคุณ. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 10(28), 65-80.
- สมพร เสรีวัลลภ. (2554). *แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2554*. (อำนวยการ).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2543). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) : ฉบับสรุป*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- สิริลักษณ์ สามารถ. (2554). *โปรแกรมพัฒนาครูเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุธิดา การิมี่. (2562). *การใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา ตอนที่ 4*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สุวิทย์ เหมอินทรีย์. (2560). *ไทยแลนด์ 4.0 กับอนาคตประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.